

בחטף.. הפועל שוב הרוויחה... * מדליה

לבשוויס-זינגר * תשוקה ליד אבן התועים

* קלמן ולא ברל * השואן והנאיבי

● הידיעה שפרוסמה במדור זה, על המשורר מאיר ויזלטיר ועל הצייר יאיר גרבוז, העומדים לפרסם בשותפות כתב-עת בשם כיכר, לא תתמש בגלל גורמים אובייקטיביים שונים ● נימה פוליטית בולטת בהופעותיו האחרונות של הזמר אריק איינשטיין בתוכנית חמוש בטשקפייס. בשירו טע לאט, בקטע „הפועל שוב הרוויחה וזיה מבטוטים האוהדים שחם להם בלב...” מתרגש הקהל ומזמזם את המילים, בהתכוונו למערך ● סופרי-האידיש-הפולני-אמריקאי יצחק בשוויס זינגר, שהוא גם חתן פרס נובל, וזה החודש „מדליה על-שם הפילוסופים מרטין בובר ופרנץ רוזנצווייג”, המוענת מדי שנה בשנה על-ידי האגודה לשיחוף פעולה נוצרי-יהודי בגרמניה ● הבדיחה האחרונה של השירה העברית היתה מיזוג של שני שירים שראו אור במוסף לספרות בהארץ.

ליד אבן התועים והשני, שירו של יותם ראובני תשוקה. היה מי שכונה זיווג זה „תשוקה באבן התועים” ● מישהו בלתי מוכר נעשה בידי נחוראי מאיר שיטורית, שפירסם רשימה בידועות אחי רונות ובה ייחס את הספר המהפכה האשכנזית, שראה אור לפני כעשרים שנה, למנהיג מפא”י ברל כצנלסון, שכך בעת פירסום הספר בין דרי עפר. המחבר של המהפכה האשכנזית, ספר גזעני שדוּר מה לו לא ראה אור בעברית, פורסם בידי קלמן כצנלסון, קרוב מיפחה של שרי-המישפטים לשעבר, שמואל תמיר ● מיזוג תמוה נערך בניירורק בין השואן אלרי ויזל לבין הצייר הנאיבי, איש צפת המנוח, שלום זינגר-מאכר, בספר דימויים מהתנ”ך עם תמליל של ויזל ● ביטאון המסע הגרמני פירסם את הסיפור הבא: פולני שהגיע ברכבת אכסטרס מ צרפת לגבול גרמניה, עשה רושם עצבני על פקיד המכס. כאשר נשאל אם יש לו על מה להצהיר ענה בשלילה. חיפוש שנע-רך בכליו לא העלה דבר, ולמרות זאת המשיך הנוסע להזיע בעצבנות. ואז העלה חיפוש מדוקדק ביותר באמתחתו 42 מע-ספות. אלא שהמעטפות לא הכילו סמים, חלילה, כי אם סחורה מובלחת, יקרה לא פחות: 42 מיכתבי-אהבה מקוריים בכתב-ידו של המשורר הגרמני הנודע ריינר-מאריה רילקה, שנכתבו בזמנו אל ברונית גרמנית ●

אריק איינשטיין חמוש בבשורה

צייר-לך, כיפה אדומה! / חלום חלמתי: קול / יללה,
ע. הלל הוא משורר יוצא-דופן בגוף השירי שלנו, משורר של עוצמה אישית, שאינו טורח, בדומה למשוררים רבים, לאחו את עיני הקוראים.

כתב-עת

„נופת צופים”

כל מיני כתבי-עת מופיעים בישראל, אחד השוליים המרתקים שבהם, הוא איטליה. לחקר תרבותם וספרותם של יהודי איטליה * שתיים מחוברותיו ראו אור במהלך שנתיים. בחוברת א/2 הגפ-תחת במסתו של אברהם מלמד, ריטור-ריקה ופילוסופיה בספר „נופת צופים” לר' יהודה מירר ליאון, בוחן המחבר את תפיסתו הפילוסופית של מחבר נופת צופים, המתבססת על המשכה של המסור-רת הרציונליסטית היהודית, ועל השאיפה לסניגורה מקיפה בין האמונה לבין ה-השגה השכלית, בין חוכמת-ישראל לבין החוכמות הכלליות. ספר זה, המשתלב ב- מסורת ספרות הריטוריקה ההומניסטית של הרנסאנס האיטלקי בשלהי המאה ה-17, מייצג את עיקר מגמתו של כתב-העת איטליה. עיקר עבודותיו ופירסומיו של כתב-העת מתמקד בתקופה זו, שהייתה תקופת שלב ליהדות איטליה, ומעין דלת ראשית לפלטרין של תקופת ההשכלה, מאיר חר יותר.

איטליה היא כתב-עת רבילשוני. הרשימי * איטליה — כתב-עת לחקר תרבותם וספרותם של יהודי איטליה; העורכים: ראובן בונפיל ויוסף ב. סירמונטה; חובי-רות 2/א + 1/ב, 2—1, הוצאת מגנס (כרי-כה רכה).

שראה אור בימים אלה * זה ספר של חרוונים בין המלחמות, האנשים, הנוף והכאב; מרכיבים שכולטים כבר בשייר השני בקובץ, חוזה: „בעצב תלדי בנים וברם / כצאת על פמתי ארגמן השמש / לקץ ליל לופ צעקה / פרי אישך תשור / קתך / אדם, / לבוקר ינוק שדיך...” ובעמוד ממול מצוי השיר ארץ-ישראל, בו כותב הלל, שהוא מתכנן גנים לפרנסתו: „מתכונן בארמה החזקה הזאת / מכיט בהם, בהררי הפלע החמורים, / צופה בשמי איך-קנה-ההרה / וככל הפנים והאנשים הללו / וראה ארבעת אלפים שנים של יופי // וצעקה.” איזה ציורף מקסים: „ארבעת אלפים שנים של יופי וצעקה.”

בשירו סוד הקסם מביא הלל את גיר-סתו על סוד הקסם הנשי: „מה סוד הקסם הנשי / כן תשעים על מיטת מתוך, כף ידה ככף ירך / תשחק, // מה סוד הקסם” בשייר גרניום מעט אירוניה בנוסח „גרניום פלסטיק נהדר, מעשה ידי אונק, קניתי לה, / כולו ששר ואודם...” גם מילמד הזמן וההיסטוריה אינו חסר בשירת הלל, ובשירו מוח הוא מביעו כך: „מנח אניש, / ממציא גרן האבן: החיץ והגל-גל, הונה גדולת / הפירמידות, משוררם של התהילים, של המלט, של הנוטר דב. / המוח המצמית עמים במולחמות, חזוי שלום נצחי / יכרות. // המנח שקיבל את דעת אלוהים. // כלי מלא גאון, אימים, ותהילה, לופ שריון-גולגוני לת-סיר, / רוקם בלאט קורי מלאכתו המסתורית, ליל-למשו / חידה.”

כמה משירי המחזור כיפה אדומה הינם בבחינת נימים רגישים של שירה, כמו השיר בוקר טוב, קומי, שם הוא כותב: „ילדה, כבר קרא הנכר והשמש מארה את העיר השחור שעששיו / ירוק! מלא הסל תופנים ומגדנות לסכתא / יקרה ופרפרים בחוץ וציפורים מזמרות, קומי בוך המאוחר: 39 עמודים (כריכה רכה).

הסיכום הסופי של לורנס מובא אחרי שגורדון ניסעת לדרודן והגוויה נקברת באנגליה. אורסולה, אחותה, שואלת את בירקין „היית זקוק לג'ורלד?” ואחרי ה- כן שלו מסביר בירקין את עצמו: „כאשה די לי כך. את כל הנשים כשבולי, אבל רציתי גם כנבר ירד, נצחי, כשם שאת ואני נצחיים... אני יכול לחיות כל חיי ללא איש, ללא אינטימיות עם מישהו אחר. אך כדי שחיי יהיו מושלמים, כדי שאהיה מאושר כאמת, רציתי באחרות נצחית גם עם נכר. אהבה ממין אחר.” ספר של מארג נפשות המורדות ביסודות ה- חברה ונמעכות עד אבק.

התרגום המעולה של אברהם בירמן הוא מהתרגומים המרגשים ביותר בשנים האחרונות. המחשבה שאהרון אמיר, מתרגם הקשת בענן של לורנס, קיבל רבע פרס טשרניחובסקי עבור עברית נכונ-יגית, מעורר פלצות. ואם זה המדד, הרי ראוי בירמן לשניים-שלושה פרסי טשרני-חובסקי לפחות, בעבור תרגום מפואר, עדין, קפדני ומרגש.

שירה

סוד הקסם

ע(זומר) הלל נמנה על אותו גזע מת-רבה של משוררים ישראליים, שלא זכה לכבוד לו הוא ראוי. ספר שיריו הראשון ארץ הצהרונים הוא אחד המיטמלים השיריים הנשכחים והחשובים של דור תש"ח, בעיקר שירו דבר החיילים האפורים, אותו הוא מסיים בשורות: „נערתינו

ע(זומר) היקל יופי וצעקה

האהבות עדי-שאוילואוהי הלב! / הקי שבנה אל הרומיה שבכננו הצועק! / כרינה אוניכן לדבר החיילים האפורים / פתחה לנו שערי-האהבה. / שכורנה הו, פתחה כל הגנים” בשיירו המשתנה הוא מתאר את אכזבת תש"ח במלחמת-מרות: „כטרם יכש הרם נאספו זוכי השפתות עם הצרעות המתלוצצות לערוך משתה-מחולות-בזון. / זכורת האשה ה- צעירה מספר הניבורים, / אצו. צידה עכבישי המכולת, / ורוק הכסף מכמרתם. / זאת האילו הגידם כרתו פקיד המדינה לעשותו ארון למדינה. / כי טוב לארון החי מן האילו המת וטוב משינה המקח המוכ...” וכן גם שירו הניבורים, שם כתב: „שאננה ירושלם וחיפה נכלה, / ותלי-אביב הרושה בשירה בסכון הכסף הנדור לה, / ובשערי עיר ועיר שוחר רוכב חלוי דה. // אז שאלו הכהורים לשלום והרי שב נגדם למריכה. / אז שאלו לירידם, זהושב כי עלה / כסולם הימשלה...”

סיפרו השני שג הלל טורף טורף עוסק במיפוי נפש משורר בנוף מולדתו, בסיגי נון מאור אישי ומאוד לא מקובל על ביר קורת השירה. ספר חדש של הלל, למרות שעליו להיות חג לשירה העברית, הוא בבחינת אירוע שמקעט הכל מתעלמים ממנו. זה כנראה גורל קובץ שיריו דברי,

מה השנייה היא של רודר רודרמן, באני-גלית, על דרשה מבית-מדרשו של מורה יהודי באיטליה בתקופת הרנסאנס. מסה נוספת היא של קולט סירט: „הודה ברשלמה הכותן — פילוסוף, תוכן ואולי מקובל. החיבור הרביעי והאחרון הוא של י. סירמונטה: הערות אחדות על היהודית-איטלקית — טקסטים איטלקיים באותיות עבריות.

בחוברת כ/1 של איטליה מתפרסמת עבודתו של עזרא פליישר, חדותא ברבי אברהם — ראשון לפייטני איטליה. אריאל רטהאוזן מביא אהבה לדיקן, העוסקת בשני סונטים עבריים מן המאה ה-17, על רקע ספרות הבארוק האיטלי-קית. הסונט הראשון נפתח כך: „איך אעשה, רוד מפני החשק? / היצו אשר ידה ביד מרשעת, / חלף לבכי כחלוף דלת...” פרי עטו של יעקב פרנסיש. משה אירל בוחן את אגידיו זה וי-טרבו וכתביו של ר' אברהם אבולעפיה, מה שמכונה „כתביד פאריס”.

בחלק הלועזי של החוברת מפרסמת סנדרה דה כינדיטי סטאו שני שירי-ריס דולשוניים נגד הנשים מאת ר' שמר אל מקאסטיליוני ועוד עבודות. אין ספק שכתב-עת העוסק בצפונות העבר של התר-בות העברית באחד משיאה הגדולים, אינו מצוי בדיק ברשימת רבייה-מכר של גלי צה"ל, אך מקומו מובטח לו ברשימת רבי המכר של תולדות הספרות העברית לדור-רותיה.

מדע שימושי

הג'יג'ינג

ג'יימס פייקס התחיל לרוץ לפני כמה שנים, כאשר משקל גופו התקרב ל-100 ק"ג. כיום הוא שוקל 72 ק"ג, ובספרו ספר הריצה, שראה אור באחרונה בתרי-גום לעברית, הוא מטיף למען פולחן הרי-צה, המכונה בפי האמריקאים ג'יג'ינג * ספר הריצה חושף את התופעה של ריצה למען הבריאות. הפרקים האחרונים בספר נקראים כך: הפצת הבשורה, הפילוסוף של הריצים, מועדון הריצה שחב-רוי הם הריצים החולניים ביותר, בעולם. זהו ספר הדן בעולמם של הריצים, בתה-ליכי ההשתנות הגופנית, בריצה כאמצעי-

פולחן הריצה הפילוסוף של הריצים

הרגעה וכגורם המשפר את ההנאה המי-נית ובריאת מרתון לחוליליב. חסר בספר ההיבט הרפואי הנגדי של שיגעון הג'יג'ינג, הרואה בספורט זה טירוף העומד לעבור מן העולם תוך המש-שנים. אך כל מי שמעוניין לרוץ ימצא במהדרה עברית זו את כל מה שהוא רוצה לדעת על הריצה.

* ג'יימס פ. פווקס — ספר הריצה; עברית: צילה אעור; הוצאת כתר, 292 עמודים (כריכה רכה).